Hoe wordt een nieuw e-portfolio in de huisartsenopleiding onthaald? Een tevredenheidsonderzoek aan de Universiteit Antwerpen

Saeys Nathalie, Universiteit Antwerpen

Promotor: Dr. Michels Nele, Universiteit Antwerpen

Co-promotoren: Prof. Dr. Remmen Roy, Universiteit Antwerpen,

Dr. Dewachter Johan, Universiteit Antwerpen

Master of Family Medicine

Masterproef Huisartsgeneeskunde

Inhoudstabel thesis

I. Dankwoord 3

II. Abstract 4

III. Leeswijzer 5

IV. Inleiding en context 6

1. Context: Huisartsenopleiding in jaar 7 aan de Universiteit Antwerpen 6
2. Werkplekleren en portfolio 7
3. Waarom een nieuw portfolio en hoe kwam dit tot stand? 8
4. Doelstellingen van deze thesis 8

V. Hoe wordt een nieuw e-portfolio in de huisartsenopleiding onthaald? 9

1. Literatuuronderzoek 9
   - i. Methode 9
   - ii. Resultaten 9
   - iii. Discussie 11

2. Een tevredenheidsonderzoek aan de Universiteit Antwerpen 13
   - i. Methode 13
     - a. Focusgroepgesprekken bij studenten en seminariebegeleiders 13
     - b. Enquêtes bij stagebegeleiders 13
   - ii. Resultaten 14
     - a. Focusgroepgesprekken bij studenten en seminariebegeleiders 14
     - b. Enquêtes bij stagebegeleiders 19
   - iii. Discussie 21

VI. Afsluitende conclusies 24

VII. Referenties 25

VIII. Bijlagen 26

1. Gunstig advies ethisch comité 26
2. Goedgekeurd protocol 28
3. Vragenlijst stagebegeleiders 30

I. Dankwoord

Bij het tot stand komen van deze thesis, wil ik het niet nalaten een aantal mensen te bedanken.

In de eerste plaats gaat mijn dankbaarheid uit naar mijn promotor, Dr. Nele Michels voor haar deskundige raadgevingen en ondersteuning waar nodig.

Mijn dank gaat ook uit naar mijn co-promotoren, Prof. Dr. Roy Remmen en Dr. Johan Dewachter, voor aanbrengen van dit interessante onderwerp en de kritische blik bij nalezen van deze thesis. Mevrouw Sibyl Anthierens wil ik bij deze ook bedanken voor de begeleiding bij de organisatie van de focusgroepgesprekken.

Voorts wens ik ook mijn praktijkopleiders te bedanken voor de tijd die gemaakt werd om op vergaderingen aanwezig te zijn. De seminariebegeleiders, stagebegeleiders en studenten van jaar 7 wil ik nogmaals via deze weg bedanken voor hun medewerking. Zonder hun medewerking was deze thesis niet mogelijk geweest.

Sofie Peeters, collega – HAIO, goede vriendin en toekomstige associée, wil ik bedanken voor de nauwe samenwerking in dit project en de vele fijne momenten. Ik ben er zeker van dat ook ons volgende project samen een succes zal zijn!

Tenslotte wens ik mijn partner Vincent, ouders en broer te bedanken voor het luisterend oor en de ontspannende momenten. De hoeveelheid steun die uit deze hoek is gekomen, valt moeilijk in woorden uit te drukken.

Nathalie

II. Abstract

Hoe wordt een nieuw e-portfolio in de huisartsenopleiding onthaald?
Een tevredenheidsonderzoek aan de Universiteit Antwerpen

HAIO: Saeys Nathalie, Universiteit Antwerpen
Promotor: Dr. Nele Michels
Co-promotoren: Prof. Dr. Roy Remmen en Dr. Johan Dewachter

Context: De nood aan een nieuw e-portfolio in de huisartsgeneeskunde werd in voorgaand onderzoek bevestigd. Deze MaNaMa-thesis maakt deel uit van een project in jaar 7 van de huisartsenopleiding aan de Universiteit Antwerpen. Het evalueert de kwaliteit van een nieuw e-portfolio in de huisartsenopleiding. Dit project werd opgesplitst in twee thesissen. In de thesis van mijn collega wordt aan de hand van een gevalideerd instrument onderzocht of het portfolio het competentieniveau van de studenten kan aantonen. Deze thesis onderzoekt de tevredenheid van het nieuwe e-portfolio bij gebruikers.

Onderzoeksvraag: Hoe wordt een nieuw e-portfolio in de huisartsenopleiding onthaald?
Een tevredenheidsonderzoek aan de Universiteit Antwerpen

Methode: In een eerste deel werd een literatuuronderzoek gedaan via Pubmed. Hierbij werden volgende zoektermen gehanteerd: portfolio, medical, implementation en feasibility. In een tweede deel werd nagegaan hoe een nieuw e-portfolio in de huisartsenopleiding aan de Universiteit Antwerpen tijdens het academiejaar 2013-2014 werd onthaald bij de gebruikers. Voor de 5 seminariebegeleiders en 36 studenten werd elk één focusgroep georganiseerd. De 36 stagebegeleiders werden bevraagd door middel van enquêtes.

Resultaten: Er werden aanvankelijk 9 teksten geïncludeerd. Vanuit de bibliografie van deze teksten werden er nog 5 teksten toegevoegd. De literatuur beschreef diverse factoren die het gebruik van een portfolio belemmeren of bevorderen. Deze factoren werden d.m.v. een gebruikersonderzoek getoetst aan de praktijk. De factor “tijd” werd benoemd als de grootste belemmerende maar ook bevorderende factor. Belemmerend om wille van de noodzakelijke tijdsinvestering, bevorderend wanneer tijd voorzien wordt voor de implementatie. Deze tijd is noodzakelijk voor het informeren en het opleiden van de gebruikers. Wat de gebruiksvriendelijkheid betreft, ligt de grootste uitdaging in de verdere ontwikkeling van een toegankelijk elektronisch portfolio. Uit het gebruikersonderzoek werd het nieuwe e-portfolio als een verbetering onthaald.

Conclusie: Het nieuwe e-portfolio scoort goed op gebruiksvriendelijkheid. Er blijven openstaande ontwikkelingspunten naar analogie met de literatuur. (1)Organisatie van een praktijkgerichte kennismaking en heldere uitleg omtrent het gebruik en inhoud. (2)Verdere uitbreiding als leer – en beoordelingsinstrument. (3)Training van opleiders en een toegankelijke IT-omgeving ter verhoging van het engagement. (4)Flexibiliteit creëren binnen een vooropgestelde basisstructuur.

Contact: nathaliesaeys@hotmail.com

III. Leeswijzer

Deze thesis maakt deel uit van een project dat ik samen met collega Sofie Peeters heb uitgevoerd, waarbij we de kwaliteit van een nieuw elektronisch (e-) portfolio bekijken in jaar 7 van de MaNaMa-opleiding huisartsgeneeskunde aan de Universiteit Antwerpen.

In deze thesis peilen we naar de tevredenheid omtrent de implementatie en gebruiksvriendelijkheid van het nieuwe e-portfolio bij alle betrokken partijen (studenten, stagebegeleiders en seminariebegeleiders). Dit gebeurt aan de hand van focusgroepgesprekken en enquêtes bij studenten huisartsgeneeskunde, hun stagebegeleiders en seminariebegeleiders.

In de thesis van Sofie Peeters wordt de inhoudsvaliditeit van het nieuwe e-portfolio aan de hand van het VIP-A instrument onderzocht.(1) Meer bepaald willen we nagaan of het nieuwe e-portfolio in staat is om iets te zeggen over de competenties van de studenten huisartsgeneeskunde uit jaar 7.

IV. Inleiding en context

In deze inleiding schetsen we kort hoe de huisartsenopleiding in jaar 7 aan de Universiteit van Antwerpen eruit ziet. We verduidelijken eveneens de begrippen werkplekleren en portfolio, en beschrijven hoe en waarom het nieuwe e-portfolio tot stand is gekomen. Tot slot beschrijven we de doelstellingen van deze thesis.

1. De huisartsenopleiding in jaar 7 aan de Universiteit Antwerpen

De opleiding tot huisarts start aan de Universiteit Antwerpen tijdens het 2e semester van het 7e jaar Geneeskunde. Terwijl dit eerste jaar van de beroepsopleiding universitair wordt georganiseerd, neemt het ICHO (Interuniversitair Centrum voor Huisartsen Opleiding) de twee laatste jaren voor zijn rekening. Het ICHO is een vzw die in 1984 werd opgericht door de universiteiten van Antwerpen, Leuven, Gent en Brussel.

Tijdens het tweede semester van jaar 7 lopen de huisartsen in opleiding gedurende zes weken stage, en dit gedurende vier dagen per week. De vijfde dag wordt voorzien als een studiedag. Na elke stageweek volgt een lesweek. Gedurende deze periode houden de studenten een portfolio bij, waarin zij de volgende zaken verzamelen: leeragenda met minstens 5 leerdoelen, to do's, 6 evaluaties aan de hand van het mini-CEX [*] (Mini-Clinical Evaluation Exercise) formulier, 6 probleemcasussen en een LOS-casus (Longitudinale Opdracht tijdens de Stageweken) met bijbehorende farmacologie-opdracht. In jaar 7 van de huisartsenopleiding ligt de nadruk voornamelijk op het vergaren van medische expertise en kennis. Samen met een kennisexamen en een stationsproef op het einde van jaar 7 kan het portfolio o.a. dienen als instrument om de studenten te beoordelen op deze competenties.

Voor de start van de eerste stageweek stelt de student een leeragenda met 5 leerdoelen op. Dit gebeurt aan de hand van het SMART principe[†]. Tijdens de stageweken wordt de leeragenda opgevolgd en besproken door de student, de stagebegeleider en seminariebegeleider. De stagebegeleider is de huisarts waarbij de student stage loopt. De seminariebegeleider begeleidt de seminaries, waarin de studenten in groepjes hun casussen van de afgelopen stageweek bespreken. Deze agenda kan hierbij nog worden aangepast wanneer leerpunten afgewerkt werden en/of to do's worden toegevoegd. To do's zijn korte opdrachtjes (zoals literatuuropzoekingen) dewelke tot een groter leerdoel, leeragendapunt, kunnen leiden.

Wekelijks gebeurt evenzeer een evaluatie van een patiëntencontact op de stageplaats door de stagebegeleider a.d.h.v. het mini-CEX formulier. Een Mini-CEX kan ingezet worden om de verschillende deelaspecten van een volledige consultatie van een student te beoordelen. Tijdens de terugkomweken vinden o.a. seminaries en lessen rond communicatie, consultvoeren en farmacologie plaats. Seminaries zijn interactieve lessen in kleine groepen, waarin de studenten problemen of vragen uit hun vorige stageweek kunnen bespreken, de seminariebegeleider heeft hier voornamelijk de rol van moderator. Tijdens de seminaries dient elke student een volledig uitgewerkte casus te

[*] Mini-CEX: Mini Clinical Evaluation Exercise; De beoordeling van de stagiair tijdens het uitwerken van levensechte casus.
[†] SMART: een goed omschreven leerdoel is Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdsgebonden

presenteren, waarvoor zij feedback vragen en krijgen van hun medestudenten. Hierdoor hebben de studenten elk 6 casussen gepresenteerd aan het einde van jaar 7.

Naast de wekelijkse casussen dient elke student ook een LOS casus te maken. De student krijgt hierbij een patiënt met chronisch complexe zorgproblematiek toegewezen door de stagebegeleider. Deze patiënt wordt door de student gedurende de stage driemaal zelfstandig bezocht en opgevolgd. Aan deze LOS casus is een farmacologie-opdracht gekoppeld, namelijk het analyseren en zo mogelijk op punt stellen van de thuismedicatie van de patiënt.

Na het beëindigen van de stage- en lesweken dienen de studenten te slagen voor de kennistoets en de stationsproef. De kennistoets is gebaseerd op de Landelijke Huisartsgeneeskundige oefentoets uit Nederland. (2) De stationsproef of OSCE[‡] bestaat uit verschillende stations waarbij de student aantoont dat hij of zij anamnese, klinisch onderzoek, besliskunde, diagnostiek en behandelplan kan opstellen.(3)

Het goed doorlopen van dit semester geeft de studenten huisartsgeneeskunde een toegangsticket tot de opleiding in jaar 8 en 9. De belangrijkste doelstelling is een stevige basis te leggen voor de twee jaar opleiding die volgen. De puntenverdeling is als volgt; beoordeling door de stagebegeleider (20%); beoordeling casussen door de seminariebegeleider en de seminariegroep (20%); beoordeling portfolio (20%); geïntegreerde stationsproef (20%); kennistoets (20%). Wanneer er op een van de deelpunten onvoldoende gescoord wordt, kunnen er problemen ontstaan met de doorstroming naar jaar 8 en jaar 9. Dit wordt individueel met alle opleidingsverantwoordelijken besproken. (4)

2. Werkplekleren en portfolio

In een recent review formuleerden Buckley et al het portfolio als een verzameling van bewijsstukken die de leeractiviteit van de student weergeven. (5) Het is een instrument dat als logboek kan dienen om alles wat met de opleiding te maken heeft te registreren. Naast die kwantitatieve weergave van geleverde prestaties, moet een portfolio ook een kwalitatieve afspiegeling van de student zijn. Het moet een beeld schetsen van het leerproces en de groei die een student doormaakt om een echte *professional* te worden. Het portfolio is een instrument om vooropgestelde leerdoelen te halen. Het biedt de mogelijkheid over eigen sterktes en zwaktes te reflecteren op een metacognitief niveau en hieruit leerpunten op te stellen. Daarnaast kan het stof bieden voor overleg met begeleiders en kan het helpen bij het opvolgen en beoordelen van de arts in opleiding. (1, 6)
Het voornaamste doel van het portfolio is dus bijdragen tot het proactief leren en tot het bevorderen van het werkplekleren. Idealiter is het leren op de werkvloer dynamisch en interactief en laat het toe te leren uit diverse situaties en van verschillende begeleiders. Dit werkplekleren bestaat uit de interactie tussen de volgende drie pijlers: de opleidingsplaats (stagemeester), de supervisor (seminariebegeleider) en de student. Het portfolio kan hier dienen als vehikel tussen voorgenoemde pijlers. (1, 7) De evaluatie van de student aan de hand van een portfolio kan zowel summatief (de student krijgt een score) als formatief (gericht op de ontwikkeling van de student: waar staat hij in zijn leerproces?) zijn. Het portfolio kan helpen om deze twee evaluatievormen te integreren, wat tot een betere globale beoordeling van de student leidt. (1, 8)

[‡] Objective Structured Clinical Examination

3. Waarom een nieuw portfolio en hoe kwam dit tot stand?

Het portfolio dat gehanteerd wordt in jaar 7 is gebaseerd op het e-portfolio van het ICHO, dat sinds 2008 gebruikt wordt door HAIO's jaar 8 en 9, praktijkopleiders (PO's) en stagemeesters-coordinatoren (STACO's). De studenten van jaar 7 aan de UA maakten gebruik van de leeragenda, to do's, casussen en presentaties. Zowel in jaar 7 als tijdens de vervolgopleiding wordt de complexiteit van het huidige ICHO-portfolio door de studenten aangegeven. Uit eerder onderzoek van Decleer blijkt dat studenten voornamelijk een negatieve perceptie hebben ten aanzien van het huidige ICHO-portfolio. Redenen hiervoor zijn voornamelijk: te weinig informatie bij de implementatie, een geringe gebruiksvriendelijkheid en een te complexe structuur. (6)

Naar aanleiding van de thesis van Decleer en de algemene opinie die er heerst over het huidige ICHO portfolio, werd er in de zomer van 2013 aan de Universiteit Antwerpen gebrainstormd over een nieuw e-portfolio. Er vond overleg plaats tussen het ICHO en lesgevers van de huisartsenopleiding in jaar 7 aan de UA, waaruit bleek de ontwikkeling van een nieuw e-portfolio gewenst was. Vanuit dit overleg werd een pilootproject opgestart, waarbij een nieuw e-portfolio gebruikt en getest werd in de huisartsenopleiding. Hierbij werd voor Medbook gekozen, een elektronisch portfolio dat op dat moment al gebruikt werd door o.a. de assistenten heelkunde van de Universiteit Gent.

Voorafgaand aan de start van het pilootproject waren er verschillende overlegmomenten om Medbook aan te passen aan de huisartsenopleiding in het 2de semester van jaar 7. In januari 2014 deed het nieuwe e-portfolio zijn intrede bij de studenten huisartsgeneeskunde van jaar 7. Het nieuwe e-portfolio wordt tijdens de introductieweken voorgesteld aan de studenten. In februari 2014 wordt een informatieavond voor de studenten en stagebegeleiders voorzien. We nodigden hierbij de stagebegeleiders samen met hun studenten uit om het gebruik van het nieuwe e-portfolio toe te lichten. Gedurende deze implementatieperiode werd het nieuwe e-portfolio via feedback van de gebruikers continu aangepast en verbeterd.

4. Doelstellingen van deze thesis

Als HAIO's uit jaar 8, die zelf de voor- en nadelen van het huidige ICHO portfolio kennen, was het interessant om aan dit project mee te werken en te verwerken in een MaNaMa thesis. Dit project werd opgesplitst in 2 aparte thesissen. Dit is eerder een artificieel onderscheid, aangezien we beiden even sterk bij de 2 delen betrokken waren. Met dit project willen wij de kwaliteit van dit het nieuwe e-portfolio bij huisartsen in opleiding uit jaar 7 evalueren. Twee belangrijke factoren in kwaliteitsonderzoek zijn de validiteit en bruikbaarheid. Wat betreft de validiteit wensen we te onderzoeken of het portfolio effectief in staat is de beoogde CanMEDS[§] rollen te beoordelen. Hiervoor willen we gebruik maken van de VIP-A competentielijst, een gevalideerd instrument dat werd ontwikkeld om de inhoudsvaliditeit van een portfolio na te gaan. (1)

In een 2e onderzoeksdeel peilen we naar de tevredenheid omtrent de implementatie en gebruiksvriendelijkheid van het nieuwe e-portfolio bij alle betrokken partijen (studenten, stagebegeleiders en seminariebegeleiders). Dit deel werd uitgewerkt in deze thesis.

[§] CanMEDS: een competentiekader dat bestaat uit 7 rollen die een arts moet bezitten om aan al zijn professionele verantwoordelijkheden te kunnen voldoen.

V. Hoe wordt een nieuw e-portfolio in de huisartsenopleiding onthaald?

1. Literatuuronderzoek

In eerder onderzoek onderzocht men via vragenlijsten en aanvullende interviews de perceptie van het vorige ICHO portfolio bij Huisartsen in opleiding (HAIO's) en Praktijkopleiders (PO's). (6)

Volgende knelpunten werden daarbij aangestipt: 1) te weinig informatie bij de implementatie, 2) een geringe gebruiksvriendelijkheid en 3) een te complexe structuur. Tot slot suggereerde men dat een grotere betrokkenheid van de PO bij het portfolio, dat gebruikt wordt als hulpmiddel bij het leerproces en het reflecteren, de bruikbaarheid van het portfolio kan bevorderen.

Tijdens het academiejaar 2013-2014 werd een nieuw e-portfolio ingevoerd. Om te achterhalen wat eerder in de literatuur beschreven werd met betrekking tot **implementatie** en **gebruiksvriendelijkheid** werd volgend literatuuronderzoek uitgevoerd.

i. Methode literatuur onderzoek

Er werd gezocht via de elektronische database Medline via Pubmed. Volgende zoektermen werden gehanteerd: "portfolio" AND "medical" AND "implementation" OR "feasibility". Er werden geen restricties voor taal, geografie en onderzoeksopzet doorgevoerd.

De artikels van de laatste 10 jaar (periode 2004 - 2014), waarvan de tekst volledig beschikbaar was, werd geïncludeerd. Bij het doornemen van titels en abstracts werden artikels geselecteerd. Hierbij werden volgende inclusiecriteria gehanteerd; 1) portfoliogebruik in medisch onderwijs, 2) het portfolio als leer – en beoordelingsinstrument, 3) *undergraduate*, 4) *postgraduate*, 5) studenten geneeskunde. In deze artikels werd gezocht naar factoren die het portfoliogebruik in de praktijk belemmeren en bevorderen. Exclusiecriteria waren; 1) niet humane geneeskunde (vb. dierengeneeskunde), 2) portfoliogebruik door elke andere groep dan studenten geneeskunde of opleiders.

ii. Resultaten

Er werden 50 artikels gevonden met volgende zoektermen "portfolio" AND "feasibility" AND "medical". Na toepassing van in - en exclusiecriteria, als ook de beschikbaarheid van volledige teksten werden 3 artikels weerhouden. Er werden 65 artikels gevonden met volgende zoektermen "Implementation" AND "portfolio" AND "medical". Na toepassing van in - en exclusiecriteria als ook de beschikbaarheid van volledige teksten, werden 6 artikels geselecteerd. Op basis van de bibliografie van bovengenoemde teksten werden, a.d.h.v. dezelfde in – en exclusiecriteria, vervolgens 5 teksten geïncludeerd. Overige informatie werd bekomen uit *grey literature*.

De resultaten van het literatuuronderzoek worden hieronder besproken. Een overzicht van de bevorderende en belemmerende factoren wordt gegeven in tabel 1. Deze factoren kunnen steeds worden ondergebracht in twee belangrijke thema's; **implementatie** of **gebruiksvriendelijkheid** van een portfolio. Het derde knelpunt van Decleer, **complexe structuur**, werd ondergebracht bij het thema gebruiksvriendelijkheid.

Decleer adviseerde dat begeleiding bij de **implementatie** noodzakelijk is gezien de huidige informatie omtrent het portfoliogebruik nog ontoereikend blijkt te zijn. Wat hieronder volgt is een opsomming van diverse factoren die het implementatieproces ondersteunen.

Diverse studies beschreven het belang van een praktijkgerichte kennismaking voor studenten en opleiders. Tijdens een voorafgaande introductie over het portfolio werd een heldere uitleg met duidelijke gebruiksrichtlijnen en doelstellingen gegeven. Er werd geadviseerd om achteraf tijd te voorzien voor vragen of opmerkingen. Geschreven informatie diende bij de introductie ook voorhanden te zijn. (1, 8-12)

Verder werd in de literatuur geadviseerd het portfolio niet als aparte entiteit te beschouwen, maar te integreren in andere pedagogische activiteiten van het curriculum. (vb.: hanteren van het portfolio tijdens lessen). (1, 8)

Vervolgens bleek het gecombineerd gebruik van het portfolio als leer- en beoordelingsinstrument succesvol. (8, 12) Het gebruik voor zowel formatieve als summatieve beoordeling werd vaak als tegenstrijdig gezien. Men was ervan overtuigd dat studenten minder open waren in reflecties, uit angst voor een negatieve invloed op de beoordeling. (8) Uit studies is gebleken dat de beoordeling geen effect had op de openheid van de studenten. (13)

Voor de opleiders werden trainingen aanbevolen. (8, 11, 12, 14, 15) Tijdens deze trainingen werd het portfoliogebruik geëvalueerd, omdat het hanteren van een nieuw portfolio extra computervaardigheden vergt. (vb. gebruik van diverse paswoorden, opvolging van de student wanneer deze iets nieuws gepost heeft, hanteren van elektronische beoordelingsformulieren,…) (14) Idealiter wordt tijdens deze trainingen ook het geven van feedback en beoordelingen geëvalueerd. De student heeft immers nood aan een duidelijk omschreven evaluatie. In studies is aangetoond dat de kwaliteit van feedback van groot belang is en dat dit in de praktijk vaak niet aan de eisen voldoet. (1, 16)

In de literatuur werden evenzeer factoren beschreven die de implementatie van het portfolio in de praktijk in de weg zouden kunnen staan.

Een eerste hindernis voor de implementatie bleek wanneer het portfolio niet bruikbaar was als leer – en beoordelingsinstrument. (1, 14) Teneinde deze valkuil te vermijden adviseerde Michels et al hierbij vermelde strategie te gebruiken. Volgende stappen moeten achtereenvolgens doorlopen worden; 1) Vooraf bepalen wat men wil bereiken in een curriculum of cursus (outcome), 2) Een structuur vastleggen, waarbij eveneens duidelijk wordt welke competenties het portfolio moet bevatten (bleuprint), 3) Vastleggen van de inhoud van het portfolio. (vb; casussen, zelfreflecties, presentaties, …) 4) Opstellen van evaluatieprocedures en begeleiding van studenten doorheen het traject. 5) Voorzien van duidelijke gebruiksrichtlijnen en informatie voor gebruikers. (1)

Een gebrek aan een concrete leeragenda/planning en tijdsgebrek waren andere hindernissen beschreven in de literatuur. (8, 12, 17) Studies beschreven het feit dat elektronische begeleiding vaak

meer tijd vergt dan face-to-face contact. Concreet dient men hier realistische verwachtingen te stellen. (14)

Een gebrek aan kwaliteitsvolle reflecties door studenten werd als valkuil geïdentificeerd. (5, 18) Dit zou enerzijds verklaard kunnen worden door gebrek aan een cultuur die reflectief leren aanmoedigt in de opleiding. Studenten zouden reflecteren in een portfolio als artificieel ervaren. (9, 10). Anderzijds bleek reflecteren voor studenten niet vanzelfsprekend en werd de nood aan meer begeleiding bij reflectief leren beschreven. (15) Een illustratie hiervan lijkt het fenomeen van de 'tick box' cultuur. Hierbij vullen studenten het portfolio in eerder om deadlines te halen dan dit gebruiken voor het uiteindelijke doel. (14, 18)

Wat de **gebruiksvriendelijkheid** van het portfolio betreft, is gebleken dat een vooropgestelde basisstructuur en overzichtelijke lay-out het portfoliogebruik bevorderen. (8, 11) Hierbij is flexibiliteit noodzakelijk (vb. uploaden persoonlijke nota's), daar een rigide structuur negatieve reacties opwekt. (8) De student verkiest een elektronisch portfolio, omwille van de duurzaamheid en de toegankelijkheid. (18)

Mogelijke barrières m.b.t de gebruiksvriendelijkheid van het portfolio waren: a) Een complexe structuur (6); b) Een gebrek aan engagement van de opleiders. Bij het gebruik van een e-portfolio werd het engagement vaak beperkt door de schaarse IT-kennis van de opleiders (8, 18), computerproblemen (8, 12, 18) en een beperkte toegankelijkheid tot een computer in de werkomgeving. De beoordeling van de student werd hierdoor pas later ingevuld, waardoor de feedback die voorzien werd door de opleider beknopter was. (18)

Het werken met een portfolio werd als tijds-en arbeidsintensief beschouwd. (1, 8, 12, 17) Het gebruik van een portfolio werd als contraproductief en bureaucratisch ervaren bij grote hoeveelheden papierwerk en heel strikte en gedetailleerde richtlijnen (8).

iii. Discussie

Uit dit beknopte literatuuroverzicht blijkt dat er diverse factoren zijn die het portfoliogebruik faciliteren of belemmeren (tabel 1). Volgens ons is de belangrijkste factor die zowel de implementatie van het portfolio belemmert als bevordert, tijd. Deze tijd is noodzakelijk voor het informeren en het opleiden van de gebruikers. De grootste uitdaging wat de gebruiksvriendelijkheid betreft ligt in de verdere ontwikkeling van een toegankelijk elektronisch portfolio.

Vanuit de literatuur werden handvaten aangereikt om het gebruik van het e-portfolio te optimaliseren. Het identificeren van deze bevorderende en belemmerende factoren geeft ons een sprong voorwaarts. Van hieruit wordt de mogelijkheid gecreëerd tot het ontwikkelen van een beter e-portfolio.

	Implementatie van het portfolio	Gebruiksvriendelijkheid
Bevorderende factoren	. Praktijkgerichte kennismaking (8) . Heldere uitleg met duidelijke gebruiksrichtlijnen en doelstellingen (1, 8, 10-12) . Integratie in het curriculum (1, 8) . Creatie van leer - en beoordelingsinstrument (8, 12) . Training van opleiders (8, 11, 12, 14, 15)	. Creatie van een basisstructuur en overzichtelijke lay-out (8, 11) . Flexibiliteit (8, 11) . Elektronische versie (18)
Belemmerende factoren	. Gebrek aan een concrete leeragenda (planning) (8, 12, 17) . Tijdsgebrek (8, 12, 17) . Gebrek aan kwaliteitsvolle reflecties door studenten (5, 18)	. Gebrek aan engagement bij opleiders door IT omgeving. (8, 18) . Tijds- en arbeidsintensief (8, 12, 17)

Tabel 1: Samenvatting bevorderende en belemmerende factoren m.b.t portfoliogebruik

2. Een tevredenheidsonderzoek aan de Universiteit Antwerpen

Voorafgaand beknopt literatuuronderzoek toonde diverse bevorderende en belemmerende factoren aan m.b.t. de implementatie en de gebruiksvriendelijkheid van het portfolio. Het toetsen van voorgenoemde factoren aan de praktijk stelt ons in staat iets te zeggen over hoe het nieuwe e-portfolio wordt onthaald bij de gebruikers. Het ondersteunt de implementatie van het nieuwe portfolio in de praktijk en tracht hierbij ook de knelpunten bloot te leggen. Deze studie dient als opstap naar de verdere ontwikkeling van het 'ideale' e-portfolio.

Tot voor de introductie van dit nieuwe e -portfolio hanteerden de studenten uit jaar 7 het huidige ICHO portfolio tijdens het laatste semester. In deze studie werden alle gebruikers uit jaar 7 a.d.h.v. focusgroepgesprekken en enquêtes over dit het nieuwe e-portfolio bevraagd.

i. Methode

a. Focusgroepgesprekken bij studenten en seminariebegeleiders

Voor het bevragen van studenten en seminariebegeleiders werden 2 gescheiden focusgroepen georganiseerd. Een focusgroep is een gestructureerde discussie onder een kleine groep gebruikers. De methode werd ontworpen om informatie te verkrijgen over de voorkeuren en waarden van mensen m.b.t. een bepaald onderwerp. (19, 20) We hebben gekozen voor een focusgroep omdat we op deze manier ook informatie verkregen uit de interactie tussen studenten of seminariebegeleiders.

De studenten - groep was samengesteld uit 1 tot 2 studenten per seminariegroep. Alle seminariebegeleiders werden gevraagd deel te nemen aan de focusgroep van seminariebegeleiders. Beide gesprekken vonden plaats in de maand mei, voorafgaand aan de laatste stageweek.

Tijdens de gesprekken was er telkens een observator (N.S.) en een moderator (P.S.) aanwezig. De gesprekken werden op audiotape opgenomen. De moderator begeleidde het gesprek en schreef de meningen van de participanten neer in een SWOT[**] kader. We verkozen deze structuur, gezien dit de verkregen informatie op de meest gestructureerde manier weergaf. De observator gaf d.m.v. veldnota's een beperkt verslag van het hele gesprek weer. Beide gesprekken werden gestart met een open vragenronde, waarbij alle participanten individueel de eerste ervaringen met het e-portfolio mochten aangeven. Vervolgens werden de sterke punten, zwakke punten, bedreigingen (i.e. mogelijke externe factoren die het verdere gebruik van dit portfolio in de weg kunnen staan), en kansen (i.e. opportuniteiten om dit e-portfolio te verbeteren en zo het gebruik te optimaliseren) bevraagd.

b. Enquête bij stagebegeleiders

De stagebegeleiders werden bevraagd d.m.v. papieren enquêtes die werden meegegeven met de studenten. De inhoud van deze enquêtes was gebaseerd op voorgaand web-onderzoek naar het gebruik van het portfolio in de specialistische geneeskunde in Vlaanderen (21). De enquête werd afgenomen in de maand mei, tijdens de laatste stageweek. In de enquête werd er gepeild naar 5 items: De implementatie (infoavond), de gebruiksvriendelijkheid van het nieuwe e-portfolio in de

[**] SWOT analyse: Sterkte-Zwakte analyse is een bedrijfskundig model dat intern de sterktes en zwaktes en in de omgeving, de kansen en bedreigingen analyseert.

praktijk, de structuur en lay-out, de inhoud van het portfolio, de evaluatie van de student en de toekomst van het e-portfolio. Globaal werden de antwoorden uit de enquête opgesteld d.m.v. 5 antwoordcategorieën of moest de stagebegeleider "ja/neen" aanduiden. Tot slot kon men een globaal punt geven op het e-portfolio. Er was ook ruimte voor vrije commentaar.

ii. Resultaten

a. Focusgroepsgesprekken bij studenten en seminariebegeleiders.

Er werden twee focusgroepgesprekken gevoerd.

Tien studenten (3 mannen en 7 vrouwen) namen deel aan het focusgroepsgesprek. De totale studenten - groep bestond uit 36 personen, waaronder 28 vrouwen. In tegenstelling tot de studenten, participeerden alle 5 seminariebegeleiders aan de focusgroep (100%, 4 mannen).

De resultaten zullen aan de hand van de SWOT-analyse besproken worden. Er vonden geen aanvullende persoonlijke interviews meer plaats, daar de studenten in de focusgroep unaniem waren en dit ons geen nieuwe informatie meer zouden bijbrengen.

- **Sterke punten**

De gebruiksvriendelijkheid van het portfolio kwam zowel in de groep van de studenten als in de groep van de seminariebegeleiders duidelijk naar voren. Voor de studenten betekende dit de duidelijke en overzichtelijke structuur wat betreft lay-out. Zowel studenten als seminariebegeleiders vonden het portfolio intuïtief en eenvoudig in gebruik, o.a. door eliminatie van overbodige functies en blindering van opdrachten die pas in de hogere opleidingsjaren aan bod komen (jaar 8 en jaar 9).

Studenten ondervonden verder dat de helpdesk zeer toegankelijk was. Allen gaven aan dat ze graag met dit portfolio wilden werken tijdens de HAIO-jaren.

"Ik vond het portfolio overzichtelijk, mooi en aangenaam om mee te werken.(…) Werken met dit portfolio is zeer intuïtief, het ging allemaal vanzelf." (Focusgroepsgesprek studenten 15/5/2014)

De seminariebegeleiders onthaalden de beoordeling van de studenten door studenten aldus het *peerassessment* positief. Ze ondervonden dat het *peerassessment* vaak zorgde voor leerrijke feedback, dit verhoogde de interactiviteit van het portfolio.

De meldingen in de privémail bij het posten van iets nieuws werden door de seminariebegeleiders tevens als een sterk punt aanzien, gezien dit de opvolging van de student ondersteunde.

" Het portfolio is eenvoudig, bevat niet teveel overbodige dingen en is beperkt tot de essentie.(…) In vergelijking met het ICHO portfolio is dit een levendiger gebruik.(…) Ik sta soms verstelt van de goede kwaliteit van de studenten aan elkaar bij het peerassessment." (focusgroepgesprek seminariebegeleiders 13/5/2014)

- **Zwakke punten**:

De studenten formuleerden de zwakke punten als volgt:

De informatie die in het portfolio bij elke opdracht werd voorzien bleek te beperkt. Ze verwachtten dat een "drop down functie" zoals bij het huidige ICHO portfolio duidelijker zou kunnen maken wat er met de opdracht bedoeld werd. Kortom, de studenten hadden nood aan een duidelijke gebruikshandleiding en een virtuele rondleiding die de mogelijkheden van dit portfolio illustreerde.

Er was te beperkt plaats voor feedback van de stagebegeleider. Studenten vrezen dat er hierdoor weinig interactie zal zijn tussen hen en de stagebegeleider. Op deze manier zou het portfolio immers aan zijn doel voorbij gaan.

"We missen wat extra informatie bij een opdracht, over wat er van ons verwacht wordt. Dit zou wel aanwezig zijn in het ICHO portfolio.(…) Bij het invullen van de leeragenda is er geen duidelijk onderscheid tussen aanpak en evaluatie. Je kan ook niet prioriteren, groeperen, noch data aanpassen en moet alles in hetzelfde vakje plaatsen.(…)Er werd geen plaats voorzien voor feedback van de stagebegeleider, waardoor deze mogelijks minder geënthousiasmeerd werden om het portfolio te gebruiken. (…) Het toevoegen van tips and tricks over hoe een goed leeragendapunt opstellen lijkt ons nuttig."(focusgroepgesprek studenten 15/5/2014)

Het portfolio bleek wat rigide op volgende punten:
Invullen van de leeragenda. Dit bleek weinig gestructureerd, doordat een duidelijke lay-out ontbrak. Zo werden de studenten gevraagd leerpunten te formuleren aan de hand van het SMART-principe zonder duidelijke weergave van deze structuur in het portfolio.

Prioriteiten aangeven in de leeragenda was niet mogelijk.

Het aanpassen of verwijderen van een casus of beoordeling kon niet meer gewijzigd worden eens ingediend.

"Soms dien je een casus per ongeluk 2x in, je zou dan toch een versie moeten kunnen verwijderen. Dit analoog voor beoordelingen van de medestudenten, wanneer je per vergissing 0/10 geeft. (…) We zouden in staat moeten zijn om na het uploaden van een presentatie nog een aantal wijzigingen door te voeren." (focusgroepgesprek studenten 15/5/2014)

Discussiepunt is het gebruik van de MiniCEX. Tijdens de implementatie bleek de papieren MiniCEX onvolledig geïntegreerd in het digitale systeem, waardoor de puntenscores van de papieren versie niet overeen kwamen met de digitale versie. Op het papierenformulier was er een bredere range wat betreft punten geven. Dit was niet zo op het digitaal formulier, waardoor je minder kon differentiëren. Verwarring tussen stagebegeleiders en studenten werd hiermee in de hand gewerkt, dit ten nadele van de digitale versie. Verder waren de studenten van oordeel dat een MiniCEX als beoordelingsinstrument voor de ganse stageweek onvoldoende was en wensten zij een meer "integrale" beoordeling van de stage.

Er was discussie omtrent het beoordelingssysteem van de casussen tijdens de seminaries. In beide focusgroepen bleek dat er weinig differentiatiemogelijkheden waren bij de beoordeling. Het scoresysteem dat aanvankelijk in dit portfolio werd gegenereerd, hanteerde schuivers op een horizontale balk. Er waren slechts 6 woordscores (niet van toepassing, slecht, onvoldoende, voldoende, goed, zeer goed), waar tegenover een score op 5 stond. Deze score werd geëxtrapoleerd naar een score op 10. Er werd bijgevolg gewerkt met brede puntenranges, wat globaal een lagere score gaf en weinig differentiërend werkte tussen bijvoorbeeld een goede en een zeer goede student.

Verder werd het huidige puntensysteem als niet gesystematiseerd, te weinig objectief en wetenschappelijk benoemd, gezien de uiteindelijke score van de student een "aanvoelscore" was. Deze score was gebaseerd op feedback van de seminariebegeleiders met als doel te anticiperen op de aanvankelijk zeer lage scores gegenereerd door het nieuwe e-portfolio en zo demotivatie te voorkomen. Ze erkenden hiermee voorbij te gaan aan het peerassessment, gezien de scores nu alleen door de seminariebegeleiders werden gegeven, zonder rekening te houden met de scores van collega-studenten.

"Doorgaans merken we dat Het nieuwe e-portfolio lage scores genereert, je scoort m.a.w. altijd lager dan wat je wil scoren en je hebt hierbij zeer weinig range om een collega student te scoren en op deze manier te differentiëren." (focusgroepgesprek studenten 15/5/2014)

"Het is niet omdat de punten verschijnen in het nieuwe e-portfolio dat we deze moeten geven als eindscore. Ik wil liever kijken in feedback en op die manier punten geven. Dit is voor mij veel meer moeite, maar ga ik wel doen. De automatische punten zoals nu in het nieuwe e-portfolio gegeven gaan niet correct zijn en zijn meestal te laag. Het geeft geen goede inschatting.(…) Het grote probleem is dat de eindscore in het nieuwe e-portfolio 50% door de student (peers) gegeven en 50% door jezelf gegeven als je dan helemaal op het einde een punt geeft, ga je gewoon voorbij aan het peerassessment. Dit is alvast een punt dat we nog meenemen naar het evaluatieseminarie later op het semester." (focusgroepgesprek seminariebegeleiders 13/5/2014)

Het probleem van tussentijds opslaan, *saving* van data, werd door de seminariebegeleiders aangehaald als volgend zwakke punt. Bij het plots afsluiten van de computer werden de reeds ingevulde gegevens niet bewaard. Zij adviseerden automatisch tussentijds bewaren van gegevens, zodat tijdens een internetpanne niet alle reeds ingevoerde gegevens verloren gaan.

De CanMEDS schuivers[††] werden ingevuld bij elke casus. Zij hebben tot voornaamste doel een kort overzicht geven van de evolutie van de student. De student, *peers* en seminariebegeleiders dienen dit bij elke casus in te voeren. Zij waren volgens de seminariebegeleiders onvoldoende differentiërend en gaven onvoldoende de evolutie van de student weer.

"Bij het beoordelen van de CanMEDS na elke casus, kan je maar 10 punten verdelen met de schuivers. Dit is vaak moeilijk. "Als je een casus hebt waarbij > 4 CanMEDS en je wil een differentiatie maken in "Welke is meer", dan gaat dit niet. Je zou ze dan allemaal 2 moeten geven een 1 en dit is weinig differentiërend, anderzijds stemt dit wel tot prioriteiten geven. (…)Ze stapelen te beperkt op. Zelfs al stapelt dit een beetje op, het laat niet toe de evolutie van de student te volgen en feedback te geven achteraf. Voorafgaand dacht ik dat dit wel duidelijk de evolutie zou weergeven." (focusgroepgesprek seminariebegeleiders 13/5/2014)

Het driesporenbeleid (m.a.w. het bio-psycho-sociale model, waarmee de studenten moeten rekening houden bij het uitwerken van een casus) kwam volgens de seminariebegeleiders te weinig aan bod. Zij adviseren een bijkomende score om het driesporenbeleid meer in kaart te brengen.

"Ik vind dat er in heel het nieuwe e-portfolio verhaal te weinig differentiatie gemaakt wordt in het driesporenbeleid, het bio-psycho-sociaal model.(…) "Het driesporenbeleid zou duidelijker uit de balkjes moeten blijken. Dit kan door een bijkomende score om het driesporenbeleid te expliciteren, naast die van de CanMEDS gebeurt en zou een winst zou zijn."(focusgroep seminariebegeleiders 13/5/2014)

Het ordenen van leeragendapunten en *to do's* volgens prioriteiten is niet mogelijk.

"Men zou verschillende to do's, maar dit geldt ook voor leeragendapunten, moeten kunnen groeperen onder één onderwerp alsook prioriteren." (focusgroep studenten 15/5/2014)

- **Bedreigingen**

De studenten kaartten het mogelijke gebrek aan IT-kennis/computervaardigheid en de tijdsdruk bij de stagebegeleider aan.

"De stagebegeleiders zijn de grootste struikelblok, zij kunnen hier vaak niet goed mee werken, hebben vaak assistentie nodig en raken wachtwoorden kwijt. Dit in tegenstelling tot het intuïtief gebruik bij de studenten. (…) Er was tevens een infoavond

[††] Voor elke rol van de CanMEDS wordt een vertikaal balkje voorzien. Dit balkje wordt groter en donkerder van kleur naar gelang de student op een specifieke rol werkt en dit wordt aangeduid (door student, peers of seminariebegeleider). Het is de bedoeling om op die manier een snel visueel overzicht te geven van de evolutie van die student.

voorzien rond het gebruik van het portfolio, weinigen deden slechts moeite om te gaan."(focusgroepgesprek studenten 15/5/2014)

Aangezien geen persoonlijke computer voor de stagiair voorzien wordt in het dokterskabinet, kan er een gebrek zijn aan snelle beschikbaarheid van het portfolio. Dit wordt hieronder geïllustreerd.

"Veel collegae gebruiken nog een schriftje om to do's in op te schrijven, dit komt mogelijks omdat geen persoonlijke pc voor een stagiair voorzien wordt in de praktijk. (…) Soms worden to do's gemaakt van iets dat al is gebeurd, gewoon om to do's te genereren.(…)" (focusgroepgesprek studenten 15/5/2014)

Tot slot duidden de seminariebegeleiders op het gevaar voor stijgende complexiteit van het portfolio, voornamelijk door het invoegen van teveel extra functies. Zij vonden het zeer belangrijk om het portfolio zo eenvoudig mogelijk te houden.

"We moeten er ook over waken dat het niet te complex wordt. Want ofwel is het portfolio te complex en wordt het niet gebruikt, ofwel wat eenvoudiger maar wordt het wel gebruikt. Dus dan kiezen we best voor het tweede…" (focusgroepgesprek seminariebegeleiders 13/5/2014)

- **Kansen**

De kansen die door de studenten en seminariebegeleiders werden aangehaald waren grotendeels gelijklopend.

Verdere uitwerking van het nieuwe e-portfolio als algemeen leer - en beoordelingstool door aandacht te schenken aan volgende twee suggesties:

1) De MiniCEX: De studenten besloten dat het ook hier nuttig zou zijn om optioneel over een vrij veld te beschikken waarin men kan beschrijven waarover de casus gaat en waarom deze bijvoorbeeld moeilijk was. Tevens correcte vertaling van de papieren MiniCEX naar de digitale omgeving.

2) De cijferscores dienen te worden genuanceerd met een standaard woordscore.

"Er dient een aanpassing te gebeuren aan de lage scores, door Het nieuwe e-portfolio gegenereerd. Bij de score zou ook een woordinterpretatie moeten worden toegevoegd. vb. Wat betekent het als ik onvoldoende scoor? Dit is immers niet voor iedereen hetzelfde en woordscores zouden kunnen bijdragen tot standaardisatie." (focusgroepgesprek studenten 15/5/2014)

Het consequent gebruik van het nieuwe e-portfolio door stagebegeleiders kan leiden tot een synergetisch effect bij alle gebruikers (studenten, stagebegeleiders en seminariebegeleiders). Dit consequent gebruik kan voortkomen uit o.a. volgende mogelijkheden:

1) Synchronisatie van het portfolio en agenda met de smart Phone.
2) Verhogen van de interactiviteit door een interne mailfunctie en/of discussieplatform te voorzien. Hoewel men van mening is dat het bestaande ICHO-discussieforum niet frequent wordt gehanteerd, zou een discussieforum mogelijks wel interessant zijn. Dit bleek uit het gegeven dat verschillende studentengroepen een besloten facebookgroep oprichtten. De seminariebegeleiders zijn echter van oordeel dat de discussies moeten weggehouden worden van de sociale media en dat hierbij een interne mailfunctie als een soort discussieplatform kan dienen. Patiëntengegevens bediscussiëren op sociale media kunnen een bedreiging worden voor het e-portfolio wanneer de privacy van patiënten in het gedrang komt.
3) Toevoegen van een vrije ruimte voor persoonlijke documenten.

"Het synchroniseren van je agenda met de agenda op je smart Phone lijkt ook een ondersteunende toepassing in de toekomst. (…)Ik zou mijn samenvattingen/opzoekwerk ergens in het portfolio kwijt willen." (focusgroepgesprek studenten 15/5/2014)

"Wat ik interessant zou vinden is een mailfunctie in het nieuwe e-portfolio. Opdat je naar uw student een mailtje kan sturen met bijlage. (vb.: bij jouw casus past iets interessant, ik stuur even een mailtje) Nu moeten we uit Het nieuwe e-portfolio via de UA mail, dewelke minder frequent wordt geraadpleegd omdat men andere adressen heeft… Dit is omslachtig."(focusgroepgesprek seminariebegeleiders 13/5/2014)

	S: Sterktes	**W: Zwaktes**
Intern	. Gebruiksvriendelijkheid (S/SB) . Toegankelijkheid Helpdesk (S) . Peerassessment (SB) . Opvolging studenten d.m.v. meldingen in privémail (SB)	. Gebrek aan gebruikshandleiding (S) . Beperkte plaats voor feedback (S) . Rigiditeit (S) . Controverse omtrent scoresysteem casussen (S/SB) . Discussie omtrent gebruik van de MiniCEX (S) . Savingproblemen (SB) . Evolutie volgens de CanMEDS teleurstellend (SB) . Driesporenbeleid te weinig expliciet (SB) . Bepalen van prioriteiten niet mogelijk (S)
	O: Kansen	**T: Bedreigingen**
Extern	. Algemeen leer- en beoordelingstool (S/SB) . Synergisch effect door consequent gebruik van alle partijen (S/SB)	. IT kennis van stagebegeleider (S) . Tijdsdruk van stagebegeleider (S) . Niet altijd PC beschikbaar (S) . Stijgende complexiteit bij extra functies (SB)

Tabel 2: Samenvatting van de resultaten van de focusgroepgesprekken bij studenten en seminariebegeleiders a.d.h.v. een SWOT kader. (S: student; SB: seminariebegeleider)

Een SWOT analyse is een bedrijfskundig model dat intern de sterktes en zwaktes en extern de kansen en bedreigingen analyseert. (19) Toegepast op deze studie is dit een analyse van de sterke en zwakke punten eigen aan dit portfolio, naast de bedreigingen en opportuniteiten uit de omgeving.

b. Enquête bij stagebegeleiders

Aan elke stagebegeleider werd 1 vragenlijst bezorgd (n = 36). Er werden 15 vragenlijsten terugbezorgd (42 %). De vragenlijst werd ingevuld door 10 mannen en 5 vrouwen. Van deze 15 stagebegeleiders die de enquêtes terugbezorgden, waren 8 aanwezig op de infoavond. Dit is iets meer dan de helft (53%). Op de infoavond waren in totaal 15 van de 36 stagebegeleiders (42%) aanwezig, waarvan uiteindelijk 10 stagebegeleider-student duo's.

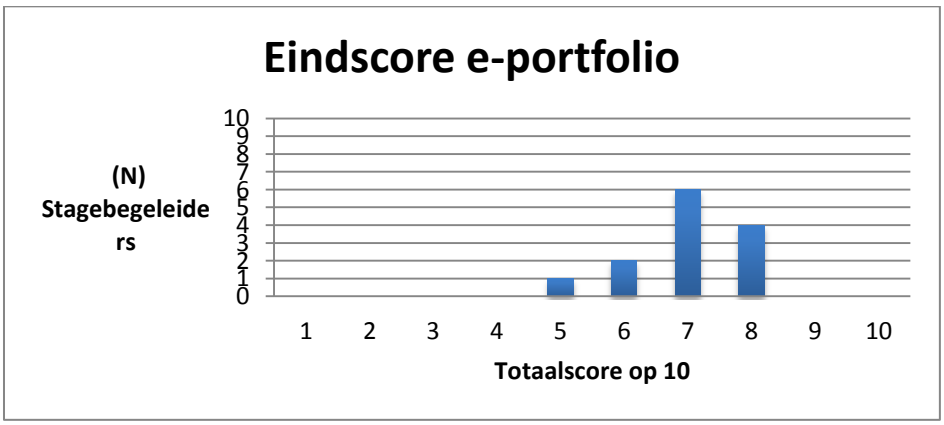
Onderstaande tabel (tabel 3) geeft de exacte resultaten van de enquête weer.

Een groot deel van de aanwezigen vond de infoavond nuttig (63 %) en heeft de aanwezigheid van de student als een meerwaarde ervaren (90%). Tijdens deze introductie waren de instructies m.b.t. het portfoliogebruik en de doelstellingen voor verschillende aanwezigen (36%) weinig nuttig tot zeer weinig nuttig.

Algemeen was het overgrote deel van de stagebegeleiders tevreden over de hanteerbaarheid van het portfolio in de praktijk. Het was voor de overgrote meerderheid van de stagebegeleiders duidelijk welke opdrachten de student had, gezien 40 % helemaal akkoord en 47 % van de stagebegeleiders eerder akkoord was met deze uitspraak. De begeleiding van de student bij de opdrachten bleek echter zeer uiteenlopend. De meningen over de inhoud van het portfolio bleken verdeeld.

De evaluatie van de student gebeurde elektronisch a.d.h.v. de MiniCEX. Globaal werd de elektronische evaluatie als nuttig en zeer nuttig bevonden door respectievelijk 45% en 27% van de gebruikers.

De toekomst van Het nieuwe e-portfolio m.b.t. accrediteringsdoeleinden tijdens de professionele loopbaan, werd door de overgrote meerderheid positief ingeschat. Tot slot werd aan alle stagebegeleiders gevraagd Het nieuwe e-portfolio een intuïtieve score te geven. De resultaten worden weergegeven in onderstaande grafiek. Een gemiddelde score van 7/10 werd berekend. Deze grafiek geeft de puntenverdeling weer.

Grafiek 1: Verdeling puntenscore van het nieuwe e-portfolio

	De infoavond					
		Heel nuttig	**Eerder nuttig**	**Weinig nuttig**	**Zeer weinig nuttig**	**Afwezig**
1	Wat vond U van de infoavond op 19 februari 2014 ?	13%	50%	25%	13%	47%
2	De aanwezigheid van mijn stagair tijdens de infoavond was	40%	50%	10%	0%	33%
3	De instructies die we kregen in verband met het gebruik van het portfolio waren	9%	55%	18%	18%	27%
		Helemaal akkoord	**Eerder akkoord**	**Eerder niet akkoord**	**Niet akkoord**	**Afwezig**
4	Het was duidelijk wat er van mij als stagebegeleider verwacht werd i.v.m. Het portfolio	18%	45%	36%	0%	27%

	De gebruiksvriendelijkheid van het portfolio in de praktijk					
		Ja	**Neen**			
5	De stagair kon tijdens de consultaties in mijn praktijk gebruik maken van een computer met internet	100%				
		Helemaal akkoord	**Eerder akkoord**	**Eerder niet akkoord**	**Niet akkoord**	**n.v.t.**
6	Het valideren van de documenten gaat vlot	67%	27%	7%	0%	0%
7	Het valideren van de document lijkt veilig	67%	27%	0%	0%	7%
8	Bij problemen of vragen was de helpdesk kon de helpdesk me snel verderhelpen	20%	0%	0%	7%	73%
		Helemaal akkoord	**Eerder akkoord**	**Eerder niet akkoord**	**Niet akkoord**	
9	Het portfolio zit logisch in elkaar	21%	71%	7%	0%	
		Ja	**Neen**			
10	Ik vind de lay-out van het nieuwe e-portfolio duidelijk	90%	10%			
	De inhoud van het portfolio					
		Helemaal akkoord	**Eerder akkoord**	**Eerder niet akkoord**	**Niet akkoord**	
11	Het was voor mij duidelijk welke opdrachten de stagiair had.	40%	47%	13%	0%	
		In het begin v/d week	**Op het einde v/d week**	**Samen met mini-CEX**	**> 1/week**	**Nooit**
12	De leeragenda werd samen met de stagiair besproken...	31%	8%	23%	15%	23%
		Duidelijk	**Merkbaar**	**Vaag**		
13	Ik vond het onderscheid tussen 'todo' en leeragenda ...	27%	9%	64%		
		Voor de presentatie	**Na de presentatie**	**Niet**		
14	De sprokkelcasus werd samen met de stagiair besproken ...	64%	14%	21%		
		Voor indienen	**Na indienen**	**Niet**		
15	De LOScasus werd samen met de stagiair besproken	100%	0%	0%		
	De evaluatie van de student					
		Ja	**Neen**			
16	Ik liet de Mini-CEX steeds door mijn stagiair op voorhand invullen	20%	80%			
		Ja	**Neen**			
17	indien "ja" bij 16: De uiteindelijke score werd beïnvloed door de score die de student zichzelf gaf	33%	68%			
		Heel nuttig	**Eerder nuttig**	**Weinig nuttig**	**Zeer weinig nuttig**	
18	Hoe vond je algemeen de elektronische evaluaties i.v.m. de papieren evaluaties?	27%	45%	18%	9%	
	De toekomst van Medbook					
		Heel nuttig	**Eerder nuttig**	**Weinig nuttig**	**Zeer weinig nuttig**	
19	Het gebruik van Medbook voor accrediteringsdoeleinden is...	36%	50%	14%	0%	

Tabel 3: Enquête bij stagebgeleiders

De tevredenheid bij de stagebegeleiders werd nagegaan op volgende punten: (1) de infoavond, (2) De gebruiksvriendelijkheid, (3) de inhoud en (4) de evaluatie van de student

Aanvullend werd plaats voorbehouden om opmerkingen/bedenkingen toe te voegen.
Bij 10 ingevulde vragenlijsten werden opmerkingen toegevoegd.

Vooreerst werd de infoavond door 1 stagebegeleider als zeer chaotisch ervaren. Deze vond de communicatie tijdens deze avond stroef en onduidelijk. Vervolgens werden bedenkingen omtrent de MiniCEX genoteerd door verschillende stagebegeleiders; Ten eerste bleek de gehanteerde terminologie voor 2 stagebegeleiders onduidelijk. Een concreet voorbeeld hierbij is de vraag van wat er wordt bedoeld met “tevredenheid” van de stagebegeleider of de student. Gaat dit over eigen prestaties of eerder over de evaluatie “op zich”? Ten tweede werd het scoresysteem door 3 stagebegeleiders onduidelijk bevonden en zou men mits toevoegen van scoreomschrijvingen meer moeten kunnen aangeven wat de norm is. Ten derde gaf 1 stagebegeleider de opmerking dat de MiniCEX te beperkt evalueert. De stagebegeleider wenste tijdens de MiniCEX op meer dan één aspect te focussen. Een andere stagebegeleider adviseerde een algemene evaluatie op het einde van de week i.p.v. een consultatie. Verder werd het advies gegeven om bij het digitale formulier van de MiniCEX extra plaats te voorzien voor duiding van de casus/feedback. Eén stagebegeleider vond dat het beoordelen van de professionele attitude op stage ontbrak. Wat het gebruik van het portfolio in de praktijk betreft erkenden 2 stagebegeleiders dat het gebruik beperkt was tot het beoordelen van de MiniCEX en zag 1 stagebegeleider het portfolio als een zware extra belasting, waarvoor het initiatief volledig bij de student zou moeten liggen. Eén (andere) stagebegeleider vond dat het portfolio nog beter diende te worden afgestemd op het “werkplekleren”. Twee stagebegeleiders kregen te kampen met computerproblemen (hernieuwing paswoord) en waren van oordeel dat de opvolging hiervan tekort schoot.

Verschillende stagebegeleiders evalueerden het portfolio als gebruiksvriendelijk en een zeer nuttig communicatie-instrument met de student. De mailing telkens wanneer de student iets had gepost werd als bijzonder goed ervaren.

iii. Discussie

Het nieuwe e-portfolio werd als een verbetering onthaald. Dit is grotendeels te wijten aan de toegenomen gebruiksvriendelijkheid t.o.v. het eerdere ICHO portfolio. Deze conclusie kwam in elke gebruikersgroep naar voren:

- De studenten waren tevreden gezien de overzichtelijke structuur en de snelle interventie van de helpdesk.
- De seminariebegeleiders oordeelden dat het nieuwe portfolio gebruiksvriendelijk was. De beoordeling van collega studenten (*peerassessment*) en de opvolging van de studenten d.m.v. meldingen in privémail werden ook als sterke punten ervaren.
- Werken met het nieuwe e-portfolio in de praktijk werd door de stagebegeleiders algemeen als positief onthaald, gezien de duidelijke structuur, overzichtelijke lay-out, het vlotte verloop bij validatie van documenten en de snelle bereikbaarheid van de helpdesk. De grote meerderheid van de stagebegeleiders heeft geen beroep heeft gedaan op de helpdesk. Indien een tussenkomst van de helpdesk wel noodzakelijk was, bleek dat de meeste ondervraagden tevreden waren over de goede interventie van de helpdesk en dat slechts een klein deel hier niet mee akkoord was.

Echter, het tevredenheidsonderzoek bij gebruikers toonde aan dat het gebruik van dit portfolio nog steeds wordt beïnvloed door voorgenoemde belemmerende factoren (cf. literatuurstudie, tabel 1).

- Een praktijkgerichte kennismaking (8) en heldere uitleg omtrent het gebruik en inhoud (1, 8, 10-12) faciliteert de implementatie van het nieuwe e-portfolio.

  Het merendeel van de stagebegeleiders vond de infoavond nuttig en wanneer ook de student aanwezig was, werd dit als zeer nuttig ervaren. De informatie tijdens deze avond kon beter. Het was voor een deel (36%) niet onmiddellijk duidelijk wat er verwacht werd en een even groot deel vond de instructies omtrent het gebruik van het portfolio niet duidelijk. Enkelen vonden dat de avond een chaotisch verloop kende. Hoewel de inhoud van het portfolio voor de meeste stagebegeleiders (87%) duidelijk leek, bleek de begripsomschrijving "leeragenda" voor de overgrote meerderheid vaag. Een belangrijk element, daar gebrek aan een concrete leeragenda als belemmerende factor werd beschreven. (8, 12, 17) De studenten gaven aan nood te hebben aan een duidelijke gebruikshandleiding en een virtuele rondleiding die de mogelijkheden van dit portfolio zou illustreren.

- Ontwikkeling van een leer – en beoordelingsinstrument. (8, 12)

  Een verdere uitwerking van het beoordelingssysteem is noodzakelijk. Een eerste punt is de beoordeling van de student op stage. Momenteel gebeurt de evaluatie van de student alleen a.d.h.v. de MiniCEX. Dit bleek te beperkt en was vaak onduidelijk. Een meer integrale beoordeling is hier aan de orde, met aandacht voor professionele houding in de praktijk. Verder dringt ook een aanpassing van de beoordeling van de casussen zich op. Uitbreiding van het scoresysteem, integratie van het driesporenbeleid en duidelijke evolutie volgens de CanMEDS werd geadviseerd.

- Training van opleiders en een toegankelijke IT omgeving ter verhoging van het engagement.

  Het engagement van de opleiders is gerelateerd aan IT kennis (8, 18) en tijd (8, 12, 17). Hoewel het gebrek aan IT kennis en engagement door de stagebegeleider niet in de enquêtes werd bevraagd, werd dit wel door de studenten (h)erkent. Verder werd ook de nood aan verdere training van opleiders en PC toegankelijkheid op de stage bevestigd. (8, 14) Behoudens het trainen in computervaardigheden, zouden opleiders ook getraind moeten worden in het geven van feedback en beoordeling. (15)

- Flexibiliteit

  Het behoud van een zekere flexibiliteit is belangrijk, maar bleek ontoereikend. Het prioriteren van de leeragenda bleek niet mogelijk. Verder was er slechts beperkt plaats voor feedback voorzien. (8, 11) Hierbij dient men op zoek te gaan naar een goed compromis tussen toenemende functies en complexiteit. (6)

Tot slot werden volgende punten door studenten en seminariebegeleiders aangehaald om engagement en consequent gebruik in de praktijk te promoten: (1) synchronisatie met smart Phone; (2) interne mailfunctie en of discussieplatform; (3) vrije ruimte voor persoonlijke documenten.

Deze studie heeft bijgedragen tot het optimaliseren van een nieuw e-portfolio. Deze studie heeft sterke en zwakke punten. Sterke punten uit deze studie zijn de volgenden:

(1) De studie werd getoetst en geïntegreerd met de bestaande literatuur.
(2) De verdere ontwikkelaars hebben a.d.h.v. een overzichtelijk *framework* (SWOT) een uitgangspunt voor het uitwerken van praktijkgerichte oplossingen.

Uiteraard heeft deze studie ook beperkingen. De zwakke punten uit deze studie worden hieronder opgelijst:

(1) Er werd niet verder ingegaan op het feit of dit portfolio de uiteindelijke *outcome* verbetert? Dit laatste was in deze korte tijdspanne niet mogelijk, maar kan stof zijn voor verder onderzoek.
(2) Het gebrek aan kwaliteitsvolle reflecties bij studenten werd in deze thesis niet verder onderzocht.
(3) De korte looptijd van dit portfolio (slechts één semester), maakte maar beperkte registratie mogelijk.
(4) Er werden slechts 2 focusgroepen georganiseerd; Eén focusgroep met 10 studenten en één focusgroep met 5 seminariebegeleiders. I.t.t. tot de groep van de seminariebegeleiders participeerden niet alle studenten (28% van de studentengroep) aan de focusgroepen. Dit percentage en het feit dat de participerende studenten vrijwillig deelnamen zouden een bias kunnen zijn in deze studie.
(5) Er werden slechts een beperkt aantal enquêtes (42%) door de stagebegeleiders terugbezorgd.

Deze studie geeft opportuniteiten aan voor volgend onderzoek:

(1) Onderzoek naar de werkbelasting van dit nieuwe portfolio (o.a. tijdsbesteding) bij gebruikers.
(2) De evaluatie van de student a.d.h.v. de MiniCEX zorgde voor de nodige onduidelijkheid bij de gebruikers. Hoewel dit instrument valide gebleken is voor de evaluatie van de student op de stageplaats zou in een vervolgonderzoek de mogelijkheden van alternatieve evaluaties dienen te worden nagegaan. (22)

VI. Afsluitende conclusies

Uit deze thesis en uit de thesis van Sofie Peeters kunnen we concluderen dat een grootschaliger onderzoek met meer gebruikers en meer (ervaren) beoordelaars noodzakelijk is vooraleer men dit nieuwe portfolio definitief kan gaan gebruiken in de opleiding huisartsgeneeskunde.

In april 2015 werd binnen het ICHO besloten om een grootschaliger gebruikersonderzoek uit te voeren. Dit zal vermoedelijk in oktober 2015 of 2016 van start gaan bij de huisartsen in opleiding, praktijkopleiders en stage-coördinatoren.

Vanuit deze twee thesissen kunnen wij enkele aandachtspunten voor verbetering suggereren:

1. Hoewel het nieuwe e-portfolio goed scoort op gebruiksvriendelijkheid, blijven er openstaande ontwikkelingspunten voor het uitwerken van praktijkgerichte oplossingen. Dit werd uitgewerkt in deze thesis:
    a. Organisatie van een praktijkgerichte kennismaking en heldere uitleg omtrent het gebruik en inhoud.
    b. Verdere uitbreiding als leer – en beoordelingsinstrument.
    c. Training van opleiders en een toegankelijke IT omgeving ter verhoging van het engagement.
    d. Flexibiliteit creëren binnen een vooropgestelde basisstructuur.

2. Aangepaste of meer concrete portfolio-opdrachten, waardoor de manager-, professional-, en health advocate-rollen beter beoordeeld kunnen worden. (vb. casus rond preventie). Dit werd geconcludeerd uit de thesis van Sofie Peeters.

VII. Referenties

1. Michels NR. Portfolio learning and assessing at the workplace: development, reliability and validity: university of Antwerp; 2012.
2. http://www.huisartsenopleiding.nl 2015 [30-3-2015].
3. De Winter BY. OSCE: objective structured clinical examination. Bijblijven. 2007;23(6):41-7.
4. Monteyne C. http://www.huisartsgeneeskunde.be 2015 [20-1-2015].
5. Buckley S, Coleman J, Davison I, Khan KS, Zamora J, Malick S, et al. The educational effects of portfolios on undergraduate student learning: a Best Evidence Medical Education (BEME) systematic review. BEME Guide No. 11. Med Teach. 2009;31(4):282-98.
6. Decleer K. De perceptie van het elektronisch portfolio bij de huisarts in opleiding en de praktijkopleider. In: Ghent Uo, editor. 2013.
7. Deketelaere A. Learning with a portfolio in clinical workplaces; practices, pitfalls and perspectives. 2010, Leuven.
8. Driessen E, van Tartwijk J, van der Vleuten C, Wass V. Portfolios in medical education: why do they meet with mixed success? A systematic review. Med Educ. 2007;41(12):1224-33.
9. Ross Sarah AMaJC. Students' attitudes towards the introduction of a Personal and Professional Development Portfolio: potential barriers and facilitators. BMC Medical education. 2009.
10. Pearson D.J. HP. Portfolio use in general practice vocational training: a survey of GP registrars. Medical Education. 2004;38:87-95.
11. Jenkins L, Mash B, Derese A. The national portfolio for postgraduate family medicine training in South Africa: a descriptive study of acceptability, educational impact, and usefulness for assessment. BMC Med Educ. 2013;13:101.
12. Alotaibi FS. Implementing portfolio in postgraduate general practice training. Benefits and recommendations. Saudi medical journal. 2012;33(10):1053-8.
13. Driessen EW, van Tartwijk J, Overeem K, Vermunt JD, van der Vleuten CP. Conditions for successful reflective use of portfolios in undergraduate medical education. Med Educ. 2005;39(12):1230-5.
14. Deketelaere A, Degryse J, De Munter A, De Leyn P. Twelve tips for successful e-tutoring using electronic portfolios. Med Teach. 2009;31(6):497-501.
15. Dekker H, Driessen E, Ter Braak E, Scheele F, Slaets J, Van Der Molen T, et al. Mentoring portfolio use in undergraduate and postgraduate medical education. Med Teach. 2009;31(10):903-9.
16. Hauer KE, Kogan JR. Realising the potential value of feedback. Med Educ. 2012;46(2):140-2.
17. Barnes Pitt S. The use of portfolios in coordinated school health programs: Benefits and Challenges to implementation. journal of school health. 2007;77:171-9.
18. Belcher R, Jones A, Smith LJ, Vincent T, Naidu S, Montgomery J, et al. Qualitative study of the impact of an authentic electronic portfolio in undergraduate medical education. BMC Med Educ. 2014;14(1):265.
19. Van Durme T, Macq J, Anthierens S, Symons L, Schmitz O, Paulus D, et al. Stakeholders' perception on the organization of chronic care: a SWOT analysis to draft avenues for health care reforms. BMC health services research. 2014;14:179.
20. Slocum NVIvWeTA, Vlaams Parlement, 1011 Brussel. Participatieve methoden. Een gids voor gebruikers. 2006.
21. Interuniversitaire portfolio werkgroep, Master in de Specialistische Geneeskunde eindrapport: Bevraging gewenste functionaliteiten elektronisch portfolio., (2014).
22. Cruess R, McIlroy JH, Cruess S, Ginsburg S, Steinert Y. The Professionalism Mini-evaluation Exercise: a preliminary investigation. Academic medicine : journal of the Association of American Medical Colleges. 2006;81(10 Suppl):S74-8.

VIII. Bijlagen

1. Gunstig advies Ethisch Comité

UZA
Wilrijkstraat 10 / 2650 Edegem
Tel 03 821 30 00 / Fax 03 829 05 20
www.uza.be / BE 0874.615.603

Universiteit Antwerpen
ETHISCH COMITE

Prof. dr. R. REMMEN

UA
Huisartsgeneeskunde
gebouw R317
Universiteitsplein 1
2610 Wilrijk

VOORZITTER
Prof. dr. Patrick Cras

SECRETARIAAT
tel. 03 821 35 44

Kwaliteitsonderzoek van het nieuwe portfolio: een onderzoek naar de validiteit en bruikbaarheid bij studenten uit jaar 7, stagebegeleiders en seminariebegeleiders.
(ma na ma Nathalie Saeys en Sofie Peeters)

datum	ons kenmerk	contactpersoon
3/03/2014	14/8/57	Annelies Van Looy / Kim Vermimmen ethisch.comite@uza.be

DEFINITIEF GUNSTIG ADVIES

Geachte Collega,

Het Ethisch Comité van het Universitair Ziekenhuis Antwerpen en de Universiteit Antwerpen heeft bovenvermelde studie besproken en geeft een gunstig advies dd. 3/03/2014.

De volgende bijlagen werden volgens de GCP-ICH richtlijnen door het Ethisch Comité goedgekeurd:

- CV onderzoeker Dr. Michels, Dr. Dewachter, Prof. Remmen, Dr. Peeters en Dr. Saeys
- Informatie- en toestemmingsformulier NL
  - voor studenten inzake portfolio, versie 2 dd. 27/02/2014, aangepaste versie
  - voor focusgroepgesprekken met studenten, versie 2 dd. 27/02/2014, aangepaste versie
  - voor focusgroepgesprekken met seminariebegeleiders, versie 2 dd. 27/02/2014, aangepaste versie
  - voor bevragingen stagebegeleiders, versie 2 dd. 27/02/2014, aangepaste versie
- Protocol - aanmelding ICH en protocol, versie 2 aangepaste versie 27/02/2014

Tenslotte verzoeken wij u ons mee te delen indien een studie niet wordt aangevat, of wanneer ze wordt afgesloten of vroegtijdig onderbroken.

Met vriendelijke groeten,

Prof. dr. P. CRAS
Voorzitter Ethisch Comité

Cc: FAGG - Research & Development Department, Victor Hortaplein 40, bus 40 - 1060 Brussel
Dr. N. SAEYS, Universiteit Antwerpen - Huisartsgeneeskunde, Universiteitsplein 1 - 2610 Wilrijk

Wilrijkstraat 10 / 2650 Edegem
Tel 03 821 30 00 / Fax 03 829 05 20
www.uza.be / BE 0874.619.603

Universiteit Antwerpen

Samenstelling Ethisch Comité sinds 03/02/2014

Voorzitter
Prof. Dr. P. Cras

VOORZITTER
Prof. dr. P. Cras

SECRETARIAAT
Tel 03 821 39 97
Tel 03 821 35 44

Leden aanwezig op vergadering van 03/03/2014

Leden	Functie	Geslacht	Aanwezig
BERVOETS An	Dermatoloog	V	☑
BLAUMEISER Bettina	Medisch geneticus	V	☐
COOLS Nathalie	Postdoctoraal Onderzoeker Hematologie	V	☐
CRAS Patrick	Voorzitter EC / Neuroloog	M	☑
DE MEESTER Ingrid (*)	Farmacoloog / Onderzoeker UA	V	☑
DE WINTER Benedicte	Farmacoloog	V	☐
GUISEZ Yves (*)	Bioloog / Onderzoeker UA	M	☐
HUIZING Manon	Oncoloog	V	☐
IEVEN Greet	Ondervoorzitter EC / Klinisch Bioloog	V	☑
JANSSEN VAN DOORN Karin	Nefroloog	V	☑
LEMMENS Katrien (*)	Farmacoloog / Toegevoegd expert	V	☐
LEMMENS Willem (*)	Filosoof / Onderzoeker UA	M	☐
MICHIELS Barbara (*)	Huisarts	V	☑
MICHIELSEN Peter	Gastro-enteroloog / Toegevoegd expert	M	☑
MICHIELSENS Inge	Jurist / Toegevoegd expert	V	☐
NORGA Koenraad	Pediater / Toegevoegd expert	M	☐
SMETS Erika	Oftalmoloog	V	☑
STASSIJNS Gaëtane	Fysioloog / Toegevoegd expert	V	☐
VAN BORTEL Paulus (*)	Filosoof	M	☐
VAN BROECKHOVEN Christine	Biomedicus / Onderzoeker UA	V	☐
VAN DE WIELE Miranda	Patiëntenbegeleiding	V	☐
VAN DEN EEDE Filip	Psychiater	M	☑
VAN DER AA Nathalie	Medisch geneticus	V	☐
VAN GENECHTEN Nancy	Verpleegkunde	V	☐
VAN POECK Lieven (*)	Medewerker Dep. Onderzoek (CMI) / Onderzoeker UA	M	☐
VAN REEMPTS Patrick	Neonatoloog	M	☑
VANSWEEVELT Thierry	Jurist	M	☐
VERCAUTEREN Marcel	Anesthesist / Toegevoegd expert	M	☑

(*) niet verbonden aan het Universitair Ziekenhuis Antwerpen.

The Ethics Committee states that no individual member of the Ethics Committee who may have an affiliation with the study or sponsor, has voted in the deliberations for this trial.
The Ethics Committee states that it is organised and operates according to the ICH/GCP guidelines, the applicable laws and regulations, and their own written operating procedures.

2. Goedgekeurd protocol

Opzet en doelstelling

Studenten huisartsgeneeskunde uit jaar 7 stellen een portfolio samen aan de hand van opdrachten gerelateerd aan hun werk en ervaringen in de huisartsenpraktijk. Ze worden o.a. gevraagd casussen uit te werken en deze te presenteren tijdens de seminaries die na elke stageweek plaatsvinden. De uitwerking van deze casussen dient te gebeuren a.d.h.v. de CanMEDSrollen. Verder wordt een leeragenda, alsook een farmacologieopdracht toegevoegd.

Men gebruikt hiervoor het elektronisch portfolio dat sinds 2008 geïntegreerd is binnen de website van het ICHO (voor HAIO's jaar 8 en 9). Uit de masterthesis van Katrien Decleer (2013) blijkt dat dit elektronisch ICHO-portfolio zowel bij HAIO's als bij opleiders negatief gepercipieerd wordt.
In januari 2014 wordt bij de studenten huisartsgeneeskunde uit jaar 7 het nieuwe e-portfolio (het nieuwe e-portfolio) geïntroduceerd.

Uit het doctoraat van Nele Michels werd een instrument opgemaakt (VIP-A) om de validiteit van portfolio's t.a.v. de CanMEDS competenties te beoordelen. Wij willen dit instrument gebruiken om de het nieuwe e-portfolio's van de studenten in de huisartsenopleiding in jaar 7 te evalueren. Daarnaast willen we nagaan of het nieuwe e-portfolio beter gepercipieerd wordt bij de betrokken partijen (studenten, stagebegeleiders en seminariebegeleiders). Concreet willen we onderstaande hoofdvraag onderzoeken. deze wordt opgedeeld in 2 subdelen:

"Draagt het portfolio in jaar 7 bij tot een verbetering van het werkplekleren?"

1. Onderzoek of het portfolio meet wat het wil meten (CanMEDS rollen).
2. Onderzoek naar de bruikbaarheid van het portfolio bij studenten uit jaar 7, stagebegeleiders en seminariebegeleiders

Methodologie en statistische aspecten

Om deze 2 sub vragen te onderzoeken zullen wij als volgt te werk gaan:

- Vraag 1: Validiteitstudie waarbij geëvalueerd wordt of het portfolio kan tonen dat de studenten de CanMEDSrollen beheersen a.d.h.v. het VIP-A instrument (3 beoordeelaars: Jo Dewachter, Sofie Peeters en Nathalie Saeys). Indien goedkeuring wordt bekomen, zullen we het portfolio evalueren aan de hand van de VIP-A competentielijst. Deze lijst is een aangepaste versie van het CanMEDS roles Framework. Hiermee wordt door drie onafhankelijke beoordeelaars beoordeeld of in het portfolio een rol voldoende, onvoldoende of gedeeltelijk wordt teruggevonden (Michels, Antwerpen 2012). Gegevens worden opgelijst. Hierdoor wordt een overzicht bekomen welke CanMEDS-rollen en competenties door het portfolio geëvalueerd kunnen worden. Deze gegevens zullen vervolgens statistisch worden verwerkt en geanalyseerd.

- Vraag 2: Bruikbaarheid onderzoeken a.d.h.v. focusgroepgesprekken studenten jaar 7 en seminariebegeleiders, alsook elektronische bevragingen bij stagebegeleiders. Dit willen we doen a.d.h.v. focusgroepen bij de 7de jaars en seminariebegeleiders en beknopte enquêtes bij de stagebegeleiders. de focusgroepen zullen op het einde van het semester worden georganiseerd en begeleid door een externe moderator (mevr. Anthierens, UA). Uit elke seminariegroep zullen 2 studenten op vrijwillige basis kunnen deelnemen. Hierdoor krijgen we een divers beeld van de mening van de student gezien we ervan uitgaan dat het gebruik, maar ook de perceptie tussen de seminariegroepen mogelijks wat kan verschillen. Het

aantal focusgroepgesprekken wordt bepaald d.m.v. verzadiging. De verwerking van deze gesprekken zal gebeuren in samenspraak met mevrouw Anthierens.

Organisatie van het experiment

Voorafgaand zullen we de studenten over deze thesis informeren en hen tevens de toestemming vragen hun portfolio's in te kijken (via informed consent). Bovendien garanderen wij dat de betrokken portfolio's gecodeerd zullen worden door de hoofdonderzoeker die in een aparte Excel sheet de sleutel tot de codes bewaart. De portfolio's worden enkel bekeken door de onderzoekers.

Verder zullen de gegevens bewaard worden in gecodeerde vorm en zal er nooit herleidbaar naar individuen gerapporteerd worden, noch in voorlopige rapporten, noch in publicaties. Hierdoor zullen eigenaars van de betrokken portfolio's geen nadelige consequenties ondervinden van dit onderzoek. De studenten kunnen ten allen tijde hun deelname weigeren of stopzetten, zonder gevolgen.

De gegevens uit de gesprekken met de focusgroep en uit de interviews zullen geanonimiseerd worden.

Concrete planning

achtereenvolgens vanaf aanvang van het onderzoek:

- introductie nieuwe portfolio bij de seminariebegeleiders (Seminariebegeleiders)
- introductie van het nieuwe portfolio bij de stagebegeleiders + stagiairs via een interactieve sessie
- Contact Mevr. Anthierens ikv focusgroepgesprekken.
- opzoeken literatuur i.v.m. korte vragenlijsten voor stagebegeleiders.
- vragenlijsten overlopen met experts.
- Eind april: vragenlijsten eerste maal mailen naar stagebegeleiders.
- begin mei: inlichten van de studenten m.b.t. de doelstellingen van de MaNaMa thesis, informed consent laten invullen indien deelname. Zo nodig stagebegeleiders herinneren aan enquêtes.
- midden mei: focusgroepgesprekken met studenten en seminariebegeleiders.
- juni/juli/augustus: VIP-A instrument toepassen op de portfolio's, focusgroepgesprekken verwerken, enquêtes verwerken

N.B.:

- PO: praktijkopleider in jaar 8 en 9; = stagebegeleider in jaar 7
- STACO: stage coördinator die ook de seminaries coördineert in jaar 8 en 9; = seminariebegeleider in jaar 7

3. Vragenlijst stagebegeleiders

Beste stagebeleider,

In de eerste plaats willen we u danken voor uw engagement om met Het nieuwe e-portfolio te werken. In het kader van onze thesis, onderzoeken wij de gebruiksvriendelijkheid van dit nieuwe portfolio. Daarbij is ook uw mening van belang. Mogen we u daarom vragen uw suggesties, noden en/of opmerkingen wat betreft het gebruik van het portfolio kenbaar te maken met het beantwoorden van deze korte vragenlijst? De tips zullen verwerkt worden en geïntroduceerd tijdens de volgende stageperiode. Indien gewenst, houden wij u uiteraard graag op de hoogte van onze conclusies.

Tot slot delen we nog graag mee dat uw antwoorden enkel gebruikt zullen worden voor het verbeteren van het portfolio. De data worden allen ook geanonimiseerd en gecodeerd (cf. informed consent).

Alvast bedankt voor uw medewerking,

De infoavond (i.k.v. implementatie van het portfolio)

1. Wat vond u van de infoavond op 19 februari 2014?
    a. Heel nuttig
    b. Eerder nuttig
    c. Weinig nuttig
    d. Zeer weinig nuttig
    e. Ik was niet aanwezig

2. De aanwezigheid van mijn stagiair tijdens de infoavond was
    a. Heel nuttig
    b. Eerder nuttig
    c. Weinig nuttig
    d. Zeer weinig nuttig
    e. Mijn stagiair was niet aanwezig

3. De instructies die we kregen i.v.m. het gebruik portfolio waren:
    a. Heel nuttig
    b. Eerder nuttig
    c. Weinig nuttig
    d. Zeer weinig nuttig
    e. Ik was niet aanwezig

4. Het was duidelijk wat er van mij als stagebegeleider verwacht werd i.v.m. het portfolio
    a. Helemaal akkoord
    b. Eerder akkoord
    c. Eerder niet akkoord
    d. Niet akkoord
    e. Ik was niet aanwezig

Hanteerbaarheid van het portfolio in de praktijk

5. De stagiair kon tijdens de consultatie in mijn praktijk gebruik maken van een computer met internet.
    a. Ja
    b. Neen

6. Het valideren van de documenten gaat vlot
    a. Helemaal akkoord
    b. Eerder akkoord
    c. Eerder niet akkoord
    d. Niet akkoord
    e. Ik heb geen documenten gevalideerd

7. Het valideren van documenten lijkt veilig
    a. Helemaal akkoord
    b. Eerder akkoord
    c. Eerder niet akkoord
    d. Niet akkoord
    e. Ik heb geen documenten gevalideerd

8. Bij problemen en/of vragen kon de helpdesk me snel verder helpen
    a. Helemaal akkoord
    b. Eerder akkoord
    c. Eerder niet akkoord
    d. Niet akkoord
    e. N.v.t.

Structuur/lay-out van het portfolio

9. Het portfolio zit logisch in elkaar
    a. Helemaal akkoord
    b. Eerder akkoord
    c. Eerder niet akkoord
    d. Niet akkoord

10. Ik vind de lay-out van het nieuwe e-portfolio duidelijk
    a. Ja
    b. Neen

Inhoud portfolio

11. Het was voor mij duidelijk welke portfolio opdrachten de stagiair(e) had.
    a. Helemaal akkoord
    b. Eerder akkoord
    c. Eerder niet akkoord
    d. Niet akkoord

12. De leeragenda werd samen met de stagiair besproken.
    a. In het begin van de stageweek
    b. Op het einde van de stageweek
    c. In combinatie met de mini-CEX
    d. Meer dan 1x per week
    e. Nooit

13. Ik vond, in Het nieuwe e-portfolio, het onderscheid tussen de To do lijst en de leeragenda …
    a. Duidelijk
    b. Merkbaar
    c. Vaag

14. De sprokkelcasus werd samen met de stagiair besproken.
    a. Voor de presentatie
    b. Na de presentatie
    c. Niet

15. De LOS-casus werd samen met de stagiair besproken
    a. Voor indienen
    b. Na indienen
    c. Niet

De evaluatie

16. Ik liet de mini-CEX steeds door mijn stagiair op voorhand invullen.
    a. Ja → indien ja, ga naar vraag 17
    b. Neen → indien neen, ga naar vraag 18

17. De uiteindelijke evaluatie van de student op de mini-CEX werd beïnvloed door de scores die de student zichzelf gaf.
    a. Ja
    b. Neen

18. Hoe vond je, in het algemeen, de elektronische evaluaties in vergelijking met de papieren evaluaties
    a. Heel nuttig
    b. Eerder nuttig
    c. Weinig nuttig
    d. Zeer weinig nuttig

De toekomst van een e-portfolio

19. Het gebruik van een e-portfolio als Het nieuwe e-portfolio voor accrediteringsdoeleinden is:
    a. Heel nuttig
    b. Eerder nuttig
    c. Weinig nuttig
    d. Zeer weinig nuttig

20. Algemeen geef ik dit elektronisch portfolio een score van … op 10.

21. Algemene suggesties, vragen en/of opmerkingen ….